

Bijeenkomst 11

Gespreksverslag bij ‘Wijzer met de meldcode’-thema’s:

Objectief signaleren Geweld tegen volwassenen

Aanwezige sectoren

- Veilig Thuis
- GGZ-verslavingszorg
- GGZ beschermd wonen
- Fysiotherapie

Functies aanwezigen

- Aandachtsfunctionaris
- Maatschappelijk werker
- Herstelcoach
- Fysiotherapeut
- Ervaringsdeskundige

Vraagstuk 1

‘Veel professionals denken niet aan huiselijk geweld als een oorzaak van klachten. Hoe zorgen we ervoor dat zij in een eerder stadium denken aan de mogelijkheid van partnergeweld en dat zij doorvragen op risico-signalen in een relatie?’

De meeste deelnemers herkennen het vraagstuk.

In het kader van de opdracht van VWS om een brede reflectie op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren, heeft Augeo Foundation i.s.m. LVAK in het najaar van 2022 vijftien online bijeenkomsten georganiseerd. Hierin zijn we met een (wisselende) groep professionals uit verschillende beroepsgroepen in gesprek gegaan. De centrale vraag in deze sessies: ‘Hoe gaan we om met de vraagstukken die in de dagelijkse praktijk aan de orde kunnen zijn?’. Per bijeenkomst ligt de focus op één of twee van deze vraagstukken. De uniforme vraag hierbij is: ‘Hoe kunnen we op basis van ervarings- en expertkennis professionals helpen te handelen bij dit dilemma?’

De ideale situatie

Als dit vraagstuk geen belemmering is, dan is dat op de volgende punten te merken:

- Dan is er zicht op partnergeweld; er wordt eerder en vaker naar gevraagd.
- Signalen en risicofactoren voor partnergeweld zijn bekend; er is kennis over bij professionals en signalen worden direct besproken met de cliënt.
- Er wordt bij cliënten doorggevraagd naar de oorzaak van klachten.
- Professionals zijn zich ervan bewust dat het vragen naar- en praten over onveiligheid niet direct hoeft te leiden tot hulp of een oplossing. En dat het al heel helpend is dat de cliënt zich gesteund voelt (soms pas later met terugwerkende kracht). Er worden op die manier zaadjes geplant.

Drempels

Hoe komt het dat professionals niet denken aan de mogelijkheid dat er sprake is van huiselijk geweld? En dat zij niet doorvragen op risicosignalen in een relatie?

- Een drempel is dat partnergeweld **niet standaard** in de intake zit of in het hoofd van professionals. Een deelnemer van verslavingszorg zegt daarover: 'We vragen agressie uit, middelengebruik, of er kinderen zijn, PTSS, maar dus niet naar geweld in de relatie. Als iemand daar zelf helemaal niets over zou zeggen, dan denk ik er niet aan om actief te vragen of er sprake is van partnergeweld. Als er geen haakjes zijn denk ik er niet aan. Als iemand iets opgooit, dan ga ik daar wel op door.'
- Een fysiotherapeut voegt toe: 'Ik vraag veel dingen wel uit, maar de vraag: 'Ben je veilig binnen je relatie' vind ik **een heftige vraag**. Je komt dan heel direct binnen bij iemand. Voordat je zover bent dat je zulke hele directe vragen kunt stellen, moet je wel echt een vertrouwensband hebben opgebouwd. Er is wel een grens, zo voel ik dat, aan waar ik me mee moet bemoeien.'
- Een deelnemer uit de verslavingszorg geeft aan dat collega's de **signalen van partnergeweld onvoldoende kennen**, ze weten niet waar ze op moeten letten. 'Zelfs voor mij als AF geldt: als er geen kinderen zijn, dan denk ik daar niet aan. Naar geweld in partnerrelaties vraag ik eigenlijk niet.'
- Als de patiënt een aannemelijke verklaring heeft voor een klacht en niet wil praten over zijn relatie, dan is het **heel moeilijk om door te vragen**.
- En dan speelt ook de **angst om de patiënt te verliezen**. Dat is geen gewenste situatie natuurlijk. Een deelnemer van GGZ beschermd wonen zegt het volgende: 'Niemand vindt het leuk om er naar te vragen – maar binnen onze organisatie wordt heel duidelijk gezegd: de angst om cliënten kwijt te raken is geen reden om de meldcode niet op te starten. Terwijl dat bij professionals toch een rol speelt. Als je meemaakt, dat je na melding gezinnen kwijt bent geraakt óf als een cliënt uit contact gaat, dan draagt dat er niet aan bij om een volgende keer een gesprek aan te gaan.'

- Dat professionals niet vragen naar partnergeweld heeft er ook mee te maken dat je er wel van doordrongen bent dat kinderen kwetsbaar zijn, maar bij volwassenen heb je dat minder op je netvlies. Je gaat meer uit van **eigen verantwoordelijkheid**. Terwijl die ook kwetsbaar kunnen zijn. Een deelnemer die fysiotherapeut is voegt daaraan toe: 'Patiënten komen bij mij voor lichamelijke klachten. Om daarvan af te komen ga ik ook uit van hun eigen verantwoordelijkheid: ze moeten de oefeningen zelf doen, ik ga ze niet aan het handje nemen. Ik ben bang dat ik dan ook een beetje de verwachting heb dat als er sprake is van geweld dat patiënten dat dan ook zelf aan geven. Ik weet natuurlijk wel dat het niet zo gemakkelijk is, maar die neiging heb ik wel.'
- De ervaringsdeskundige reageert daar als volgt op: 'Ik snap de aarzeling van de professional om door te vragen heel goed, maar ik wil ook van mijn klachten af. Zeker als ik dan vaker bij de fysiotherapeut kom en er is een link met stress thuis, dan moet je daarnaar vragen. Dan kan ik wel boos worden, maar dan heb je mij wel gezien.'
- Een deelnemer van Veilig Thuis geeft aan dat tijd ook een drempel kan zijn: 'Ik merk ook wel dat mensen het veel gedoe vinden om die vraag te stellen. Want als je dat durft en het antwoord ook durft aan te horen, dan moet je er wat mee. Dat kost tijd, energie en aandacht.'

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd voor de drempels goede ideeën te noemen waar zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

Voor het **vergroten van kennis** zijn de volgende oplossingen genoemd:

- Bewustwording van het feit hoe vaak partnergeweld voorkomt in jouw vakgebied, maakt de urgentie meer duidelijk. Daarmee haal je de cijfers dichterbij – in jouw regio bijvoorbeeld of in jouw beroepsgroep. Ook door voorlichting. Hoe krijg je je collega's zover?
- Voorlichting door ervaringsdeskundigen, ook specifiek gericht op partnergeweld.
- Het onderwerp beter kenbaar maken in de organisatie door de AF, maar ook door het management.
- Vragen naar partnergeweld standaard invoeren in je vragenlijst/intakelijst. In de structuur van je organisatie. Dan denk je er eerder aan en het maakt het ook gemakkelijker.
- Huiselijk geweld wordt in de opleiding bijna niet besproken, dat zou wel moeten. Bij trainingen, herhaling, want anders zakt het weg. Direct na de training ben je vaak alert, maar dat zakt weer weg. Zelf de verantwoordelijkheid nemen om je kennis te verbreden en up-to-date te houden.

Voor het **verbeteren van de houding**:

- Het is belangrijk om gespreksvoering te trainen en te blijven trainen. Dat kan bijvoorbeeld door gespreksvaardigheden en casuïstiek te oefenen met collega's. 'Door in de dagelijkse praktijk met collega's te sparren en elkaar te helpen, leer je veel. Daarnaast moet je ook trainingen volgen.'
- Ook kan het helpen de aandachtfunctionaris in een coachende rol te zetten. Ook dan kan je samen en op de werkvloer oefenen. Daar moet de AF dan wel tijd voor krijgen.
- Het standaard opnemen van vragen over de relatie helpt ook de houding te verbeteren. De deelnemer van de GGZ beschermd wonen: 'Ik vind het toch wel fijn om dingen standaard in een vragenlijst te hebben, dan kan ik mij daar ook een beetje achter verschuilen. Zo van: "ik moet dit nou eenmaal vragen."'
- De ervaringsdeskundige geeft aan dat soms alleen luisteren al veel helpt: 'Je hoeft niet in één gesprek de oplossing te vinden. Door alleen maar te luisteren, krijg je ook veel informatie waar je wat mee kan. Belangrijker dan dat is nog dat de cliënt zich gehoord en serieus genomen voelt.'
- Een deelnemer uit de verslavingszorg vult aan dat ze graag in haar opleiding meer had willen leren over het belang van samen een oplossing verzinnen: 'Dat begint ook wel een beetje in de opleiding. Ik had graag geleerd dat het ook oké is om een beetje achterover te leunen, dat je niet direct een oplossing hoeft te verzinnen.'
- De deelnemers geven aan dat het ook al kan helpen als er erkenning is dat praten over partnergeweld een lastig onderwerp is. En dan met name erkenning op metaniveau.
- Ook geven deelnemers aan dat het helpend zou zijn meer van ervaringsdeskundigen te horen over hoe je bejegend wilt worden.
- De ervaringsdeskundige geeft de deelnemers de volgende oefening mee om in hun organisatie veiligheid achter de voordeur te bespreken: 'Stel jezelf de vraag: de veiligheid achter de voordeur, hoe belangrijk is dat voor jou? Bespreek dat met elkaar. En realiseer je dan dat als je veiligheid thuis goed is, je je dan op andere gebieden ook beter kunt ontwikkelen. Als dat met je collega's een onderwerp van gesprek is, durf je daar misschien ook met cliënten eerder of meer over in gesprek. Dat helpt de drempel misschien verlagen.'

Vraagstuk 2

‘Professionals vergeten vaak de Kindcheck en de Mantelzorgcheck te doen. Hoe zorgen we ervoor dat zij dat niet doen?’

Alle deelnemers herkennen het vraagstuk.

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

Voor dit vraagstuk hebben de deelnemers direct oplossingen genoemd:

- Neem de Kindcheck en de Mantelzorgcheck op in het intakeformulier.
- Laat beiden ook terugkomen in het behandelplan en -proces.
- Neem ook standaard in je werkproces op dat je aan kinderen vraagt of- en welke zorgtaken zij hebben.
- Verspreid kennis over het belang om hiernaar te vragen.

Wat neem je mee uit deze bijeenkomst en ga je morgen al in de praktijk brengen?

- De Mantelzorgcheck.
- Samenwerken met ervaringsdeskundigen.
- Meer aandacht voor partnergeweld, want dat is er ook.
- Nog meer nadruk leggen op het belang van de Kindcheck en de Mantelzorgcheck wanneer ik gastlessen en lezingen geef.
- Voor mij persoonlijk staat dit onderwerp weer meer op het netvlies, samen met de Kindcheck/Mantelzorgcheck. Ik ga het aan de intake toevoegen.
- Ook adviseren over ‘meer luisteren’ als er wordt verteld over huiselijk geweld.

